

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG EDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 10-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

Hadi Környülállások.

*Imhol a' végezete azon hadi történetek'
előadásának, mellyek estek tudunkra eddig
az ideig, Frantzia Országhoz tartozó részé-
ben Belgyiomnak.*

Májusnak negyedik, és ötödik napjain,
tsak a' vég-örizeten lévők ellenkedtek egy-
mással. — Máj. 6-dikán ki-rontott Maubeuge
Várából az Ellenség, Latour Generálisunk
ellen, de tsak hamar meg-fordúlt; hanem
más nap négy ezeren jöttek - ki az említett
Várból, 's négy óra' múlva tértek - vissza.

H h h

Hólt.

Hólttjajknak, és sebesseiknek száma 230-ra téreik. Ugyan ez nap hajnalban a' *Fumaisi* Táborból is ki-indult egy fot Frantziáság, *Soultain* falu felé, melly *Marlis*, és *Curgies* faluknak éppen közepette esik *), 's hátra nyomta Vadállzainkat; de az ezeknek segítésekre sietett Lovasaink, 's egész erőben meüydörgött ágyúink által vissza-verettetett. Dél tájban, a' *Valenciennesi* Frantziák is lzerentsét próbáltak; de az *Eszterházi* Huszárok vissza-kergették őket, 's hatvanig valót le is kaszaboltak közülök. *Reusz* Hertzeg Obersterünk se maradha ott tsendességben ezen a' napon *Bavai* táján, de nem hagyta magát. — Május' 8-dikán, *Jalainnál* nem bódogúlhattak szándéjkokban a' Frantziák; *Grand-Vargnies*' táján pedig 52t vágta-le belőlök az *Eszterházi* Huszárok. Leg-tüzesebb 's véresebb verekedés volt az, a' melly történt *S. Amand*, és *Valenciennes* között fekvő *Vicogne*, 's *Reimes* nevezetű helységeknél, és tartott egész setét estig. Ebben a' hartzban szakasztotta-el *Dampierre* Fr. Fő Hadí Vezérnek egyik lábát az ágyúgolyóbis; valamint egy ifjú *Anglus* Generálisnak is két karját, kit illy nagy sebjében el-fogtak a' Frantziák, 's *Douai* Városába vittek, a' hol közönséges álmélkodást okozott ezen ifjú Vitéz, példás erősségű magatar-

*) A' mettző ki-hagyta ezt siettségében, hanem vékony plájbáßzal közikbe lehet írni a' meg-nevezett faluknak.

tartása által: mert a' mint magok a' Fr. tudósítások bizonyítják, még csak meg se szilzent, midőn örit tsontjait helyre rakogatta, és bé-kötötte volna a' Seborvos. A' *Brunszviki* (*Braunschweigi*) Hercegi Házból származottnak, az *Anglini* Királlyal atyafiasnak, és mintegy 26 elztendősnak írják. — Máj. 11-dik napján már megént *Quievrain*-ben volt Hg *Koburg'* fő kvártélyja. Ezen a' napon verte. ki Gróf *Clerfait*, P. üsszus Gen. *Knobelsdorf'* segítségével, *Vicogne'* és *Reimes'* táján hánytt sántzaikból, és földváraikból a' Frantziákat; melly alkalmatossággal, mind a' két részről sok Ember hüllött el — Máj. 20-dikán, *Quievrainen* feilyül, táborba szállott az *Anglusok'*, és *Hannoveranusok'* Seregének nagyobb része, az *Yorki* Hertzeg' vezérlése alatt. — Máj. 22-dikén hadi Tanátsot tartott Hg *Koburg*, a' mellyben el-végeztetett, hogy más nap a' *Famarsi* Frantzia Táborra üsszenek egész erejekkel. Ugy is lett: mert *Orchies*, és *Mauberge* Várak között, 3 egész mértföldnyi ki-terjedésű földön, a' veleik szemben állott Frantziákat meg-támadták az egyesült Seregek. — A' Hollandusok egyenesen *Orchies* Vára ellen törekedvén, *Mouchinnál* Frantziákra találtak, kik közzül sokat leöldöstek, hatvant pedig, 3 ágyúkkal egygyütt el-fogtak; a' többit *Orchiesig* üzték, melly Erösséget csak hamar el-hagytak a' meg-rémült Frantziák: azért is vérontás nélkül el-foglalták azt a' Hollandusok. — A' Prusszusok, *Hasnon* nevezetű erős Fran. Apáturságnak estek, melly Sz. *Amándhoz*

H h h 2

egy

egy fél mértföldnyire esik. — Gr. *Clerfaut*, *Aubri*nál hánytt erős sántaiból nyomta ki diadalmassan az Ellenséget, el-vévén tőle négy ágyúkat, és egy három színű nemzeti zászlót. — Maga *Herizeg Koburg*, a' kinek személlyes vezérlése alatt lévő fő Sereg-osztállyal öfzve - kaptstolták magokat az Anglusok, és Hannoveránusok, ki-indúlt éjféltutáni két órakor táborából, 's tsak hamar el-foglalta *Jalain*, *Presan*, és *Petit* (*Petit Wargnies*) gerendjeiket (hátas földjeiket). — Reggeli négy órakor meg-támadta *Otto* Generális, a' *Viller S. Pauln*ál *) állott Franziákat, 's el-vette 6 ágyújokat, és 4 munitziós szekereket. A' fő Sereg-osztály' jobb szárnya, innen maradt *Valenciennes* Várán, 's őrzötte a' *Mons* felé menő ország-utat; a' dereka vagy közepe pedig (a' fő Sereg-osztálynak) *Aulnoit* falunak vette útját, hogy az ott hánytt nagy földvárat magáévá tehesse.

(Minémű vitézségeket mutatták Magyar Gyalogjaink, ennek a' földvárnak meg-vételében: le-irtuk már azt közeliőbbi Újság-árkusunknak 2-dik lapján.)

Midön látta az Ellenség, hogy már nem bódogúlhat: azt gondolta-ki, hogy farkas-vermet hányon Lovassaink elcibe, és ezt el

*) Ez a' falu is ki-maradt a' *Mapp*ából, hanem fel lehet jegyezni, *Presan*, és *Quesnoi* helyek közzé, éppen középbe, a' *Ronelle-vize'* partjára.

el is kezdte tselekedni, de kevés előmenetellel. — Fő Sereg-osztályunk' bal szárnyát, melly mintegy húsz ezer Emberből állott, Hg *Hohenlohe* vezérlette, ki is, nem hajtván a' *Frantziák'* ágyúzására, *Artreval* által-ellenben, a' *Ronelle'* partján fekvő *Marech* falunál hidat tsináltatott, mellyen Seregét által-vivén, *Famars*, és *Maing* felé kergette egy részét az Ellenségnek; más részét pedig egész' a' *Skáldis*-vizéig szorította. — *Bavai*-ban feküdt Seregünk ki-hajtotta a' *Frantziákat*, *Quesnoin* innen, az ország-útján készültt sántzaikból.

(A' mind két részről való veszteséget, meg-irtuk a' múlt postán.)

Fáradtt Seregeink, az el-foglaltt helyeken maradtak éjtszakára. Más nap (Máj. 24.dikén) hajnalban pedig a' *Famarsi* Tábor ellen indultak; de nem várta-bé őket az Ellenség, hanem egy rész belőle *Valenciennes* Várába lopta magát éjtszakának idején: más rész pedig *Bouchain* és *Cambrai* Városok felé ballagott. *Ansfainn*ál, egy, sántzokkal meg-erössített hegy van, mellyről bé lehet közfönni ágyúkkal *Valenciennes*be. Ezen hegyet is meg-vette reggelre az *Yorki* Hg, Katonáinkkal, a' kik az *Anglus* és *Hannoveránus* Seregekkel egyesítették magokat. Ezután, *Valenciennes* Vára alatt, *Aubrit*ől kezdve, *S. Leger* felé, 's *Marlis* mellett el *S. Sauveur* felé táborba szállottak Seregeink, és már e' szerént *Valenciennes* Vára is egészen körül van véve Népüktől; nem különben, mint *Conde* Vára. Ez nap, *Estreube* szállította Hg *Koburg* a' maga fő kvártélyát. —

A'

A' Prusszusok elől el-illantottak a' Frantziák *Hasnon* erős Apáturságokból; azért is egy rész Prusszuság béült *Hasnonba*, más rész pedig üzőbe vette a' *Marchiennes* felé nyomuló Ellenséget. — Máj. 25 dikén, hat Batból, 's nyóltz Svadronból — mintegy 9 ezer Emberből — álló Seregünk a' *Bouchem* útra ment, hogy szemmel tarthassa az arra tola-kodó Frantziáságot. *Valenciennes* Várából ki kijött az Ellenség, 's erőssen tüzelt Vitézeinkre, puskákból, és ágyúkból. *Marlis* faluból is ágyúzott olly közélről, hogy golyóbisai Seregünk' sátorai közzé hullottak. Gen. *Kray* ajánlotta magát, hogy el-veri ezen nyúghatatlan-kodó Frantziákat. E' végre Május' 26 dikára virradóra két Batteriákat hányatott, melyekből kereszttbe lövetett reájok nyóltz ágyúkkal. De ez a' próba nem lehetett fogauatos, mert az Ellenség is hasonlóképpen nyóltz ágyúkkal közöngtetett vissza; fogták tehát magokat száz Magyarok a' *Beaulieu* (ez előtt *Orosz*) Regimentjéből, 's neki indultak az ágyúzó Ellenségnek. Követték őket több Magyar Gyalogok, és *Ejzterházi* Huszárok is, kik is egy szívvel lélekkel iparkodván, többet tettek, mint 8 ágyúink: mert az Ellenséget el-verték, 's ágyú-tanyáit el-rontották.

(A' mi *Tourcoingnál*, és *Roncnál* történt Máj. 24-dikén a' Frantziák, és Hollandusok között: ezt is meg-írtuk a' múltt postán.)

Májusnak 29 dikén botsátott tudósítása szerént Hg *Koburnak*, a' *Famarsi*, 's *Anfaini* diadalmak, és *Valenciennes* Várának körül-vétele után, két részekre osztatott-fel a' Fő Ar-

Ar.

Armádia; úgy mint: *ostromló*, és *szemmel-tartó* vagy *vigyázó* Seregre. Az ostromló Sereg' fő kvártélyja, *Erin* (vagy *Herin*), és *Aubri* helységekre szállíttatott; a' vigyázó Seregé pedig *Reimas*, és *Estreube*. — Az *Yorki* Hertzeg kormányozza az ostromló Sereget, melly áll: Tsáiz. Kir., Anglus, és Hannoveránus Sereg-osztályokból. — *Knobelsdorf* Prusszus Generális' Seregeinek fő helye *Marchiennes*. Az *Orániai* örökös Hg (a' *Hollandiai* Helytartó-Hertzeg' Fia) pedig *Rouvines*nél szállítja Seregét táborba.

Máj. 27. dikén| dél után, néhány száz gyalogokból, 's ezekhez alkalmaztatott számú lovasokból álló *Frantziáság*, meg-támadta két ágyúival, és két haubitzal *F. M. L. Gr. Latour'* Örállóinak jobb szárnyát; de *Gróf Latour* is ki-vonatott egy 12 fontos ágyút a' bé-vágott erdő' szélére, 's homlokba lövette belőle az *Ellenséget*. *Davidovich* Generális, ugyan azon időben jobb szárnyokat kezdte koppasztani a' *Frantziáknak*, egy haubitzal; bal szárnyeknek pedig *Tábori-Vadásszaik'* *Kommendánsa* *Muhony* Oberst-Lieutenant esett egy 6 fontos golyóbisú ágyúval a' *Bavayi* úton. Meg-futamodván végre az *Ellenség*, 3 holtujait hagyta a' tsatapiatzon, 's két szekér sebeseket vitt el magával. Részünkről hárman kaptak sebet a' *Szerviai* szabad Seregből.

A' *Famarsi* Táborban ott kapta diadalmas Seregünk azon emlékeztető oszlopot is, melly emeltetett annak közepében, néhai *Dampierre* *Frantzia* Fő Hadi Vezérnek. — *Mons* Városa felől való oldalán ezen oszlopnak,

nak, következendő sorok olvastattak: *Utálta a' Haza-árulókat, 's szerette a' maga Hazáját. — A' Valenciennes felől való oldalán: Halhatatlanná teszik ötet az ő virtusai. Páris felől való oldalán végre: Szabadság' Katonái! Republikánus Frantziák! szép példája volt ő ti elöttetek a' bátorságnak, és polgári szeretetnek.*

*Moguntzia' (Mayntz) Városának körül-
vételéről.*

Moguntzia, a' Rajna folyó-vizének bal partján fekszik, Cassel pedig, melly külső Város a Moguntziának, túl a' vizen, az az, a' Rajna' jobb partján. Közöttök egy nagy hid áll a' Rajnán. Különös Fr. Vezér van gyon mind Moguntziában magában, mind a' külső Városában Casselben. Moguntziát felülről, az az, a' merről foly le felé a' Rajna, a' mi (Tsászári Királyi) Seregeinknek egy része állotta körül mintegy egy mértföldnyire. — — A' faluk, mely-lyeknek mellyékén fekszik a' táborok, következők: Laubenheim Hechtsheim, Heil. Kreutz, 's Weissenau. Ezen tábornak jobb szárnya, a' Rajna' bal partját éri: túl a' Rajnán Maybischofsheimnél ismét más tábor fekszik, Prusszus, és Szász Katonákból álló. — Ennek jobb szárnya, a' Ménus (Main) vizénél végződik, mellyen innen kezdődnek a' Prussziai, Szász, és Hasszus táborok, 's tartanak Biberich helységig, melly a' Rajna' jobb partján fekszik. Itt által jö-
vén a' Rajnán Mombachnál kezdődik ismét a' nagyobb Prussziai tábor, melly magá a' Tsászárral, Marienbornál ötféle kaptsollya.

Ezen

Ezen táborok Moguntzia körül egy karikát formálnak, mellynek kerületét, mint egy hat óra alatt lehet el járni; a' tengelyét pedig ezen karikának el menni meg tartana másfél óráig. A' táborok előtt, körös körül egymást érik a' sok ágyúkkal rakott battériák, mellyeknek ellenébe, a' Frantziák is sok battériákat hánytak, mind Moguntzia, mind Kasszel körül. A' Ts. K. és a' nagyobb Prusszus táborok, Moguntzia Városát, a' kisebb Prusszus, Szász, és Hasszus táborok pedig Kasszelt ágyúzzák. A' Rajna és Ménus között Maynbischoffsheimnál fekvő tábor pedig, az említett két folyó - vizek' egybe-fzakadásánál hányttFr.erősségek ellen lövöldöz.

Máj. 24-dikén, reggeli 4 órakor ki-lopta magát két tsomó Frantziáság *Máintzból*. Egyik *Mombachra* ütött, a' másik pedig *Gunzenheimon* alól került, a' hol egy Pruss. Kapitány állott, két Hadnaggal, negyven Emberrel, 's egy 3 fontos ágyúval. Nagyobb erejek lévén a' Frantziáknak, el-nyerték az ágyút a' Prusszusoktól. — *Mombachban* 8 Prusszusok estek Fr. fogságba, egy Kapitánnyal, és egy ágyús szolgával együtt, kiket mindazáltal vissza - küldöttek más nap a' Frantziák, a' Kapitányon kívül, mivelhogy ez sebet kapott, 's ispotályban fekszik. — Meg sebesítették még ezen Kapitányon kívül a' Prusszusok' részéről egy Zászlótartó, és 9 köz Ember; egy Hadnagy pedig agyon-lövetett.

Ma

Marienbornnál nagy vérontás volt Máj. 30-dika' éjféliakáján. Többen estek - el a' Frantziák közül ezernél; de a' Prusszusok' veztesége is reá ment ezerre, a' mint írják. *Kalkreuth* Prusszus Vezért, *Wurmser* Huszáraink mentették - meg. —

Némelly Ujságokból azt olvassuk, hogy *Maltha-Szigete* hadat indított a' Frantziák ellen. —

Pápa ő Szentsége ellenben közönségessé tétette, hogy nem hadakozik Frantzia Orszaggal; melly ki - hirdetésre következő történet szolgáltatott alkalmatosságot. Egy kalmár - hajója ő Szentségének; el - fogott az Adriai tengeren valamelly kereskedő Fran. hajót, 's foglyúl vitte azt az *Ankónai* kikötő helybe. Értésére esvén e' dolog az *Ankónai* Komendánsnak, leg ottan fogságba tétette az Egyházi Birodalombéli hajó' Kapitányát, 's hirt adott *Romába*; és egyfzersmind útasítást kívánt, mi tévő lenne továbbá. Pápa ő Szentsége nem tsak helybe hagyta a' Komendáns' tselekedetét, hanem ezen kívül parantsolta néki, hogy tegye mindjárt szabaddá a' Fr. hajót, egyfzersmind adjon néki mindent, a' mi nélkül szükölködik, 's a' mit kíván kára' meg - fordítására; és publikáltassa, hogy az Egyházi Birodalom, és Frantzia Ország között nints had.

Szárdinia - Szigetének fő Városából — *Cagliariból* — olly tudósítás érkezett a' *Toskánai* Nagy - Hertzegségnek *Livorno* neve-
ze-

zetű ki-kötő helyébe Máj. 26-dikán, hogy az egyesült Anglus, és Spanyol hajós Sereg, 52 nagyobb, és kisebb hajókkal, *Pedemontzium* (*Piemont*) Tartományának ama' nevezetes Városa — *Nizza* — ellen indult, melly már egy időtől fogva a' Frantziák' kezében vagyon. — Félvén az ostrom' szomorú következéseitől a' Lakosok, sokan oda hagyták *Nizza* Városát.

Dümúriéről azt írják *Brüsszelből*, hogy oda érkezett Májusnak 27-dikén, *Mergentheim* nevű Városából a' *Frankóniai* Német Kerületnek. Azt mondotta ott — a' tudósítás szerént — hogy a' vele, és utánna el-jött Frantziáknak, kiknek számok reá megy két ezerre, átallyában az a' kívánságok, hogy ő vele együtt, a' Királyt-k vánó Frantziák' Seregének leg-nevezetesebb Generálissához — *Gastionhoz* — kísértessenek.

A' *Vendomei* Departementben, az az, Frantzia Országának azon szegelyében, a' hol a' *Loire* (*Ligeris*) folyó-vize a' napnyugoti tengerbe szakad, nagy előmeneteleket tettek (mint már ezt nem egy ízben jelentettük) azok a' Lakosok, kik a' mostani Fr. Köz. Társasággal meg nem elégedvén, Királyt kívánnak Frantzia Országának, fegyveres kézzel; és ugyan ezért, *Insurgenseknek*, 's pártütőknek is neveztetnek. — Erről a' földről, *Saint-Maixent* Városából (melly mintegy 50 mérttföldnyire esik *Páris*hoz) következőképpen irt *Páris*ba a' Republikánus Sereg' Vezérjének Adjutánsa: „*Thouars*, *Parthenay*, és *Chateignerayi* Városokat (mellyek közzül az első 9, a' második 5, a' har-

harmadik pedig 7 mértföldnyire esik *Saint Maixenthez*) az Insurgensek el-foglalták, kiknek igen nagy már a' számok. Vezérjeik: *Bonchamp*, *Laroche - Jacquin*, *Poigier*, *Lescure*, *Maurivet*, *Choupe*, *Tennet*, s leg alább is hat száz Papok. S. Maixentet el-kelletett hagynunk, hogy *Niort* Városát (melly 3 mértföldnyire esik S. Maixenthez) védelmezhessük, melyet ha el találának, venni az Insurgensek: úgy mi *Rochelle*, és *Rocheport* Városaiból (a' tenger' partján fe-küsznek) nem kaphatnánk annakutánna ele-delt, 's egyéb segédelmet. Itt nagy izükbén vagyunk a' Katonáknak; azért is mennél előbb fegyveres erőt küldjön a' N. Gyűlése“ 's a' t. — Máj. 16 dikán maga irt a' Repu-blikánus Sereg' Vezére, Gen. *Chalbos*, a' N. Gyűléshez *Fontenay* Városából (melly hét mértföldnyire esik S. Maixenthez, a' tenger felé). „Az Insurgensek, úgymond, minek-utánna meg-vették volna *Chateignerayt*, mai napon *Fontenay* alá jöttek.“

Igaz volt ám tsak ugyan, hogy az új Frantziák különös békességet akartak kötni az Anglusokkal; de nem lett belőle semmi. — Erről, és a' *Párisi* újabb lármákról bő-vebben fogunk írni a' jövő postán.

Elegyes Tudósítások.

Szegény *Miazinski* Generális — azzal vetette vól el a' nyakáról *Lacroix*, *Genfonne*, és *Pethion* Tagjait a' Fr.N. Gyűlésnek, midőn ezek szembe szállottak vól vele: hogy fáj a' feje. Már nem fáj: mert Máj. 20-dikán tsak ugyan el-mettzé azt a' *Gillotiné* (fő-vevő elköz') vasa,

El.

El-mettzette Máj. 23 dikán *Devaux* Fi-
 lepét is, a' ki Adjutánsa volt *Dümüriénak*,
 és a' kit hasonlóképpen azzal vádoltak,
 hogy ő is titkon egyget értett volna *Dümü-
 riével*. Midőn ki mondatott reá a' szenten-
 tzia: így szóllott a' Birákhoz: Olly Embert
 kárhozlattak Kegyelmetek én bennem halál-
 ra, a' ki ellen semmi vétek sintsen meg-
 mutatva. Én félelem nélkül fogok meg-
 halni: mert a' ki úgy élt, mint jó Polgár,
 nem érez az, semmi Lelki-eméret' mardo-
 sásit, 's színt olly eleven szemekkel néz a'
 halálra, mint *Szokrates*, midőn ki ita a'
 mérges poharat. — A' halgatókhöz fordul-
 ván ezt mondotta: „Nép! az én véremnek,
 nelly, éretted tsorgott az ütközetekben nem
 az Emberölőhelyen kellett volna ki-ontatni.

A' Török Tsászárr tökéletesen akarja,
 hogy Horvát Ország' határainak el-in-ézése
 elöl szólló tikkelye a' *Szisztóvi* Kötésnek
 régre-hajlasson; de a' Bosznnyákok megént
 lurtzaskodnak, megént löttek Katonáinkra,
 mint a' múltt elztendőben.

Magyar Országról. A' Magyar Hírmondóhoz.

„A' nagy jó-tétemények soha titokban
 em-maradhatnak. Hogy ne lenne tehát
 özönségessé, a' mit M. *Kohári Ferentz* Gróf
 selekelezkedik? ki is bé-lépven örökös Uradal-
 nainak birtokába, mindjárt eleinten, a' tűz
 által meg-károsított némelly Jobbágysait,
 adójoknak el-engedésével, kenyérnek, 's
 vetésnek való búzával, és még ezen felül,
 egynehány ezer forintokra menő kész pénz-
 zel is fel-segítette. — Sok szegény árvákat,
 özvegyeket, 's nyomorúttakat táplál; el-

öre-

öregedett Tisztjeit, és Szolgait „hóltig való fizetéssel gyámolítja; mostanában pedig a' Kir. Subsidiumot (Segítségét) minden Tisztjeiért maga kasszájából le-fizettette. — Igazán tehát, a' mit néhai nagy emlékezetű Gróf Kohári Istvánról szoktak volt mondani: „*Ad az Isten — a' kinek akar Kohári István; most így lehet változtatni: Ad az Isten — a' kinek akar Kohári Ferentz.*“

Báts. Vármegyéből, Máj. 28-dikán.

„Igéretem, 's kedves Hazám' szeretete ösztönöznek, hogy azon Köz-jóra tzelező Kanális (Tsatorna) eránt tudósítsam az Urakat. — — Hogy le-érkeztem *Bétsből, Posonyba*: egy hajója bizatott ott reám a' Tsatornát készítettő Kompániának, olly tzelel, hogy ha találkozni fognának a' Duna' menttében ollyas személlyek, a' kik örömet magokra vállalnák a' tsatorna ásás' munkáját, fel-fzedvén őket, hoznám-le magammal. A' hajó' gyengesége, és a' már rajta lévő tereh' nagysága okozta, hogy tsak valami 50 személlyeket vehettem-fel reá, kiket le-fzállítván *Monostorszegig*, ott forspontos szekerekre ültettem őket, 's úgy hozattam *Cservenkára*. Magam, ezen hónapnak 19-dikén estve értem-bé *Kula* nevű Mezővárosába *Báts Vármegyének*, néhány szekerekkel, mellyeken építéshez kívántató eszközök voltak. *Kulában* lakik egyik Fő Intézője a' hajókázó Tsatornának, Ingenieur Kapitány *Kiss Gábor* Ur, kivel is szerentsém lévén ki menni *Cservenka* felé, tsak el-hültem belé, melly sokra mentek 9 's 10 napok alatt

alatt a' Munkások. Mintegy másfél ezer ölnyi hosszúságot lepett-el t. i. a' földásók-
nak, rakóknak, 's talitskázóknak sokasága.
Közel *Kulához*, két delzka-házak öllötték
szemembe, több föld-házakkal együtt. Az
eggyik delzkaház rakva volt talitskakkal,
ásakkal, kapákkal, 's más effele elzt özők-
kel; a' másikon ételekről 's italokról szor-
galmatoskodott a' Munkásoknak, az erre a'
végre rendelt Gazda. A' földházak nem
földből ásatnak-ki, hanem következendő
módon készítettnek: Nádméz süveg formára
karók állítainak - öfzve, olly sűrűséggel,
hogy a' reájok rakatandó zöld pázsit darabok
által ne hullyanak rajtók. A' pázsit hantok
úgy helyheztenek ezen karókra, hogy a'
zöld füvesréfzek alól, a' földes felek pedig felül
vagyon. Az illetén földházakat vagy kuny-
hókat sokkal jobban szeretik a' munkások,
mint a' delzkaházakat: mivel az esső sem
tsepeg úgy bé ezekbe, mint a' delzkaházakba;
a' hideg szél se járja úgy keresztül. Rendes
ház formákra is tsinállyák az ilyen pázsit-
hajlékokat. — *Kulához* egyy óránnyi járó
föld *Új Verbász*. Ezen helységnél a' Kapitány
Ur' testvér Báttya, Kir. Dirigens Cameralis
Ingenieur *Kiss József* Ur' igazgatása alatt foly
a' tsatorna-ásás, melly ámbár tsak Máj.
21-dikén kezdődhetett el, mivelhogy későts-
kén érkezett-le *Bétsből* a' Direktor Ur'; még is
már máig mintegy négy száz ölnyi hossza-
ságú föld vagyon el-toglalva. A' munká-
sok hatan, nyóltzan 's tizen is öfzve-állá-
nak, úgy fognak-fel egy tiz öl hosszúságú
és szélességű quadrat-földet, melyet ha 4
láb-

lábnyira le-ásnak, 's el-talitskázzák belőle a' földet maga helyére: kapnak munkájokért negyven forintot."

*Hernád Sz. Andrásról (Abaúj Vármegyéből),
Májusnak 31-dikén.*

„Mezeink, és szántóföldjeink szépek: mert igen gyönyörűséges essők járnak, 's az ég-zengés is gyakran meg-reszketteti a' földet; — hanem az, szomorú ábrázatúvá teszi mezeinknek egy részét, hogy kéve módjára hevernek-rajta szarvas-marháink, melyek között valamelly nyavalya — de nem tudom mitsoda — uralkodik."

Körmötről, Június' 4-dikén.

„Május' 31-dik, 's Június' első és 2-dik napjai, egészen őszi napok valának mi nálunk; úgy hogy kénytelenek voltunk elő-venni bundáinkat, 's fűtetni szobáinkat. — Kárt azonban vetéseinkben, 's élő-fáinkban nem tett a' hideg, mivelhogy széllel volt egybe-köttetve; sőt még használt élő fáinknak, mert a' férgeket, melyek vesztegetni kezdték őket, le-vesztette rólok — hanem Túrótz Vármegyei Uraktól értem, hogy ott két ezer 's egynéhány száz juhokat, és két teheneket ölt-meg mostanság a' hideg."

